

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการกำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับความเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ ที่มีการจัดรูปแบบของผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดพรมแดนและเขตแดนอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยภายใต้การปกครองของรัฐ ลักษณะ “พื้นที่ชายแดน” ภายใต้การปกครองโดยรัฐจึงได้ถือกำเนิดขึ้น จากบันทึกทางประวัติศาสตร์พบว่าพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านนั้น มีบางส่วนเป็นพื้นที่เดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยกชาติอันเนื่องมาจากความเป็นรัฐเอกเช่นปัจจุบันด้วย เหตุนี้พื้นที่ตรงชายแดนจึงเป็นพื้นที่ของความหลากหลายทางเชื้อชาติ พบการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนานแม้ว่าปัจจุบันรัฐจะพยายามใช้อำนาจควบคุมพื้นที่ชายแดนโดยผ่านกลไกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจคนเข้าเมือง การตรวจบัตรประจำตัว หรือพิธีการศุลกากรก็ตาม แต่ในความเป็นจริงอำนาจของรัฐก็ไม่สามารถควบคุมกิจกรรมต่างๆ ภายใต้พื้นที่ชายแดนไว้ได้ทั้งหมด กล่าวคือ ผู้คนในพื้นที่ชายแดนไม่ได้มีความสัมพันธ์กับสถาบันที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของรัฐที่ตนสังกัดเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับสถาบันหรือองค์กรที่อยู่ข้ามพ้นจากขอบเขตพรมแดนของรัฐด้วย (Wilson & Donnan, 2000 อ้างถึงใน พิริญา คงกาญจนาย, 2549 หน้า, 1)

การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงสุโขทัยแต่จะปรากฏเด่นชัดภายหลังจากกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการค้าด้านจังหวัดสระแก้วของประเทศไทยซึ่งติดต่อกับจังหวัดบันเตียเมียนเจย และจังหวัดพระตะบองของประเทศกัมพูชา มีภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการค้าขาย เนื่องจากไม่มีสิ่งกีดขวางทางธรรมชาติที่เป็นอุปสรรคในการติดต่อระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศ ประกอบกับทำเลและจุดยุทธศาสตร์ของจังหวัดสระแก้วสามารถเป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังกรุงเทพมหานคร เวียดนามลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดการค้าชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชา ทั้งนี้ลักษณะของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดสระแก้ว ในระยะแรกมีทั้งการค้าอิสระซึ่งผิดกฎหมาย และการค้าในระบบที่ถูกกฎหมาย ต่อมามีการลักลอบค้าชายตามแนวชายแดนมากขึ้น (จารูมาศ ยานกาย, 2549, หน้า, 3)

อย่างไรก็ดีสถานการณ์ภายในประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะเมื่อกัมพูชาตกอยู่ในภาวะสงคราม การค้าขายชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดสระแก้ว จึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของความสัมพันธ์และนโยบายของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เกิดการตัดความสัมพันธ์ทางการทูต รัฐบาลจะมีนโยบายปิดพรมแดนหรือปิดจุดผ่านแดนห้ามค้าขายกับกัมพูชา แต่ในขณะเดียวกัน หากความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเป็นไปในทางที่ดี การค้าขายชายแดนก็เป็นไปอย่างเปิดเผย ดังที่ปรากฏใน พ.ศ. 2518 สมัยรัฐบาลหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ใน พ.ศ. 2519 สมัยรัฐบาลหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมชและในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดสันติภาพในกัมพูชาด้วยนโยบายที่เรียกว่า “แปรสนามรบให้เป็นสนามการค้า” ด้วยการเปิดจุดค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดสระแก้ว การดำเนินนโยบายส่งเสริมการค้าในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้การค้าชายแดนซึ่งเดิมส่วนใหญ่เป็นการค้าในระบบเปลี่ยนแปลงเป็นตลาดการค้าชายแดนในระบบเมื่อ พ.ศ. 2534 (พิริญา คงกาญจนาย, 2549, หน้า 5)

ต่อมา พ.ศ. 2546 สมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เกิดการจลาจลบุกเผาสถานทูตไทยในกรุงพนมเปญ ทำให้รัฐบาล มีนโยบายลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูตและประกาศปิดจุดผ่านแดนถาวรด้านจังหวัดสระแก้ว การดำเนินการดังกล่าวก็มีผลต่อการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาด้วย โดยเฉพาะความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ไทยต้องสูญเสียเป็นจำนวนมาก เมื่อรัฐบาลทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีต่อกัน ก็เปิดจุดผ่านแดนถาวรด้านจังหวัดสระแก้ว ให้มีการค้าขายกันต่อไป และจากการสนับสนุนของรัฐบาลประเทศไทย ส่งผลให้การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดสระแก้ว มีบทบาทสำคัญทางด้าน การส่งสินค้าไปยังประเทศในอินโดจีน (ธานี เอี่ยมอำพรวัฒน์, 2545, หน้า 2)

ประเทศไทยนั้นเคยมีกรณีความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่รายรอบมาแล้วทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น มาเลเซีย กัมพูชา พม่า และลาว ซึ่งต่างมีความขัดแย้งอันเกิดมาจากอคติทั้งสิ้น ทั้งนี้ ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ได้กล่าวไว้ในงานสัมมนา “อคติที่แอบแฝงสู่ความขัดแย้งที่ไม่รู้จัก” เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชาไว้ว่าเกิดจาก “ชาตินิยมทางการ” ของทั้งสองประเทศ ซึ่งเกิดจากอคติของทั้งสองชาติที่มีต่อกัน อย่างเช่นในกรณีข้อพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชากรณีปราสาทพระวิหารซึ่งทำให้เกิดผลแตกต่างกันอย่างมหาศาลภายในประเทศกัมพูชาและประเทศไทย กรณีนายสิริวัตร ชุตินิพนธ์ วิศวกรชาวไทยที่ถูกศาลกัมพูชาตัดสินจำคุกในข้อหาจารกรรมข้อมูลตารางบินของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรี และภายหลังได้รับพระราชทานอภัยโทษจากกษัตริย์กัมพูชา รวมทั้งกรณีความเคลื่อนไหวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรีไทยในกัมพูชา ซึ่งถูกมองว่าเป็นปัญหาทางการเมืองของไทย ขณะที่ทั้งรัฐบาลกัมพูชาและไทย ได้

ตอบโต้กันด้วยการขับไล่นักการเอกประจำสถานเอกอัครราชทูตกลับประเทศนั้น ได้ส่งผลให้ ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศตึงเครียดและอาจจะกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของ ต่างชาติ อย่างไรก็ตามผลกระทบดังกล่าวอาจมีผลต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชนที่อาจจะส่งผล กระทบต่อการค้าและการลงทุนในระยะต่อไปได้ หากสถานการณ์ไม่ชัดเจนและมีความยืดเยื้อ ดังนั้นจึงควรที่จะเร่งหาข้อสรุป และสร้างความชัดเจน โดยเร็ว เพื่อป้องกันผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ จะเกิดขึ้นในระยะต่อไป (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2553)

สภาพที่ตั้งของประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบถึงสี่ประเทศ อันได้แก่ สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และมาเลเซีย นับจากอดีตประชาชน ที่อาศัยตามแนวชายแดนจะมีการติดต่อไปมาหาสู่กันมาโดยตลอด ซึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องของการ เยี่ยมเยียนของญาติพี่น้องที่อยู่คนละประเทศแล้ว ยังมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและซื้อขายสินค้า ระหว่างกันด้วย กิจกรรมการค้าตามแนวชายแดนจึงถือเป็นลักษณะหนึ่งของความสัมพันธ์ที่มีมา อย่างยาวนาน และเมื่อประเทศมีการพัฒนาขึ้น การค้าชายแดนจึงมิได้เป็นเพียงกิจกรรมการค้าขาย ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยตามแนวชายแดนเท่านั้น แต่ยังถูกเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2549 การค้าชายแดนถูกจัดให้อยู่ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจตาม แนวชายแดนภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา - แม่โขง การค้า ชายแดนจึงกลายเป็นกิจกรรมในพื้นที่ชายแดนที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนทั้งสองประเทศ ทำให้ เกิดพื้นที่ในการสร้างโอกาสสร้างรายได้ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างชนต่าง เชื้อชาติเข้าไว้ด้วยกันด้วย (อนพัทธ์ หนองคู, 2550, หน้า 5)

การค้าชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชา ตรงบริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึกปอยเปต เป็นอีกหนึ่งในหลายๆ พื้นที่ชายแดน ที่นอกจากจะสร้างรายได้ และการอยู่ร่วมกันของทั้งสอง ประเทศทั้งในระดับรัฐ และระดับประชาชนแล้ว ในมิติทางสังคม และวัฒนธรรมก็ถือได้ว่ามีความ น่าสนใจต่อการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในพื้นที่ชายแดนอยู่ไม่น้อย เพราะเป็นพื้นที่ของการ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยการต่อรอง และการปรับตัวของกลุ่มคนต่างๆ ทั้งที่อยู่ภายใต้ ขอบเขตพรมแดนของรัฐ และนอกพรมแดนของรัฐ อาทิ การเข้ามาของกลุ่มแรงงาน กลุ่มพ่อค้าชาว กัมพูชา หรือกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นต้น

จุดผ่านแดนแห่งนี้จะมีตลาดการค้าบริเวณชายแดนเพื่อรองรับการค้าขายของชาว กัมพูชา และชาวไทยที่สำคัญสองแห่งด้วยกันคือ ตลาดโรงเกลือ หรือตลาดชายแดนบ้านคลองลึก และตลาดเทศบาล 3 หรือตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งถือเป็นจุดผ่านแดนที่มีมูลค่า การค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชาสูงกว่าจุดผ่านแดนอื่นๆ อีกทั้งยังมีโอกาสสูงในการพัฒนาเป็น

ประตูกการค้าชายแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านของไทยด้วย เห็นได้จากสถิติมูลค่าการค้าชายแดน รวมทั้งมูลค่านำเข้าและส่งออกที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548-2551 คิดเป็นเงิน 15,738 17,837 18,468 และ 28,263 ล้านบาท ตามลำดับ (ด้านศุลกากรอรัญประเทศ, 2552) นอกจากนั้นยังเป็นจุดผ่านแดนที่มีจำนวนการเข้า-ออก ของประชาชนมากที่สุดในการตรวจผ่านแดนระหว่างไทย-กัมพูชาทั้งหมด โดยเฉพาะชาวกัมพูชาทั้งที่ใช้หนังสือเดินทาง (passport) หนังสือผ่านแดน (border pass) และบัตรอนุญาตผ่านแดนชั่วคราว (temporary border pass) จากสถิติ ปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนมากถึง 5,590,207 คน (ด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ, 2552) โดยในปริมาณการเข้าออกของชาวกัมพูชา ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มแรงงาน พ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชา ทั้งที่ เป็นผู้ซื้อและผู้ขาย

การค้าชายแดนที่จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก-ปอยเปต เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2534 โดยมีการก่อสร้างร้านค้าในตลาดชายแดนบ้านคลองลึก หรือที่รู้จักกันในนามตลาดโรงเกลือ ทางด้านทิศตะวันออกของอำเภออรัญประเทศ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านดง ต.บดป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ ติดกับบ้านคลองลึก ตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีร้านค้าประมาณ 1,184 ร้าน ซึ่งจะแบ่งเป็นอาคาร ก-จ และอาคารร้านค้าเสตนเขียว ส่วนตลาดเทศบาล 3 หรือตลาดชายแดนมิตรภาพไทย-กัมพูชา มีร้านค้าประมาณ 400 ร้าน ถูกสร้างขึ้นภายหลังเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของการค้าชายแดนเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ติดกับตลาดโรงเกลือ สำหรับพ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชา ที่ทำการค้าขายบริเวณตลาดทั้งสองแห่งนี้ จะเข้ามาเช่าห้องค้าจากคนไทย ซึ่งได้รับสิทธิในการจัดหาประโยชน์ในห้างค้าดังกล่าว สภาพทั่วไปโดยรวมของตลาดทั้งสองแห่งจะมีความแตกต่างกันคือ การพักอาศัยของพ่อค้าชาวกัมพูชา ที่เข้ามาค้าขาย ซึ่งตลาดโรงเกลือที่ดูแลจัดการ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว จะไม่อนุญาตให้พ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชา ที่ทำการค้าขายพักอาศัยค้างคืน ส่วนบริเวณตลาดเทศบาล 3 ที่เป็นบริษัทของเอกชนเข้ามาเช่าที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารกับการรถไฟแห่งประเทศไทยนั้นอนุญาตให้ พ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชาสามารถพักอาศัยได้ตลอดเวลา (ปวีณสุชาดา คุณากร, 2547, หน้า 7)

ปัจจุบันกลุ่มพ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชา ชาวไทย และนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมีกิจกรรมการค้าขายบริเวณชายแดนทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังที่ปรากฏชัดจากพื้นที่การค้าชายแดนเขตอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วแห่งนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนอันเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐทั้งสองประเทศ ทั้งนี้กลุ่มพ่อค้า-แม่ค้าชาวกัมพูชา ที่เข้ามาในฝั่งประเทศไทยนั้นจะแยกออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มพ่อค้าที่ข้ามเข้ามาเพื่อซื้อสินค้ากลับไปขายยังฝั่งกัมพูชา และกลุ่มพ่อค้าที่ข้ามเข้ามาค้าขายในพื้นที่ตลาดการค้าในฝั่งไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่น่าสนใจศึกษาวิจัย เพราะการเดินทางเข้ามาค้าขายของกลุ่มนี้ทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ตามการเจริญเติบโตของพื้นที่การค้าในฝั่งไทย จากตัวเลขของการคาดการณ์โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สระแก้ว ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแล และบริหารงานร้านค้าภายในตลาดโรงเกลือ พบว่า มีพ่อค้าชาว กัมพูชาสูงถึงร้อยละ 95 (พิรญา คงกาญจนาย, 2549, หน้า 6) ของจำนวนพ่อค้าในพื้นที่ทั้งหมด โดย กลุ่มนี้จะเช่าร้านค้าจากคนไทยที่ได้รับสิทธิจากการหาประโยชน์ในร้านค้าดังกล่าว จึงสามารถกล่าว ได้ว่า พื้นที่การค้าชายแดนในเขตอำเภออรัญประเทศแห่งนี้ เป็นเสมือนการเชื่อมคนข้ามชาติให้มา มีความสัมพันธ์และเอื้อประโยชน์ต่อกัน

เนื่องจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่การค้าชายแดนในอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ชายแดนซึ่งแสดงถึงลักษณะของความสัมพันธ์ทั้งระดับรัฐและระดับประชาชนเช่นกัน พื้นที่แห่งนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากนโยบายของรัฐ เพื่อการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจระหว่างไทย และกัมพูชา โดยการเปิดจุดผ่อนปรนด้านการค้าบ้านคลองลึก-ปอยเปต และสร้างตลาดการค้าขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยสงครามตามแนวชายแดน เมื่อพื้นที่ชายแดนถูกพัฒนาเป็นพื้นที่การค้าจึงกลายเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้ทั้งประชาชนชาวไทย และ ชาว กัมพูชา ได้มาพบปะติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน (พิรญา คงกาญจนาย, 2549, หน้า 3)

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาด้านการค่านอกระบบ ปัญหาด้านระเบียบพิธีการด้านศุลกากร ปัญหาการปักปันเขตแดน ปัญหาข้อจำกัดของพื้นที่จุดผ่าน แคนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ตลอดจนปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างของระดับการ พัฒนาของไทยกับกัมพูชา ซึ่งได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม และปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดน (อนพัทธ์ หนองคู, 2550, หน้า 5) ซึ่งจากที่มีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสภาพปัญหา ที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ ส่งผลต่อปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ค่อนข้างมากในหลายด้าน ดังนั้นจาก การศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับตลาดโรงเกลือพบว่า การวิจัยหลายเรื่องจะศึกษามิติทางเศรษฐกิจและ การค้าที่เพิ่มมากขึ้นทำให้มีแนวทางแก้ปัญหาด้านการค้าหลายเรื่อง ในขณะเดียวกันนั้นก็มีการ ศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์หลายเรื่องที่พบว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ยึดโยงกันอย่างแยกไม่ออก แต่จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พื้นที่ตลาดโรงเกลือ อย่างจริงจังพบว่า ไม่เพียงแต่จะมีผลการศึกษาวิจัยในมิติทางสังคมน้อยมาก เท่านั้น ในขณะเดียวกันยังพบว่า ไม่มีการศึกษาวิจัยเชิงลึก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในมิติ ทางด้าน การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือมาก่อนเลย ส่งผลให้มี ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือในมิติทางสังคมน้อยมาก

อย่างไรก็ดีปัญหาที่พบในตลาดโรงเกลือไม่เพียงจะเป็นปัญหาทางด้านพื้นที่เท่านั้น ใน ขณะเดียวกัน สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ก็ส่งผลต่อปัญหาในตลาดโรงเกลือหลาย ด้าน คือ ปัญหาเด็กเร่ร่อน ขอดทาน การศึกษาของเด็กกัมพูชาที่ตามพ่อแม่มาทำการค้าชายแดน

โรงเกลือ ปัญหาชุมชนแออัด น้ำเสีย ขยะมูลฝอย และปัญหาการพนัน ซึ่งปัญหาการพนันนี้ยังนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด และปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ทำให้ต้องใช้กำลังทหารในการตรวจสอบสินค้าที่จะส่งออกและนำเข้าได้ในกรณีที่เกิดเหตุมีสินค้าต้องสงสัยทำให้เกิดความไม่สะดวกของผู้ประกอบการค้าชายแดนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนทั้งสองประเทศด้วย (จิรวัดน์ มรรักษ์, 2546, หน้า 2)

ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดการค้าขนาดใหญ่ ภายใต้พื้นที่การค้าชายแดนอันมีลักษณะเฉพาะ รวมทั้งทำการศึกษาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ณ ตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่สร้างขึ้นจากปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ ไม่เพียงแต่จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในมิติต่างๆ ทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่นๆ อย่างคมชัดขึ้นเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย จะช่วยให้แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนขององค์กรภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษามูลฐานตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

โจทย์/คำถามวิจัย

การศึกษามูลฐานตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้มีคำถามวิจัยดังนี้

1. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว เป็นอย่างไร
2. แนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาชุมชนตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้วกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กำหนดการศึกษาเฉพาะการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดโรงเกลือ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโรงเกลือจะศึกษาเฉพาะในตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้วเท่านั้น

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในตลาดโรงเกลือ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่

3.1 กลุ่มผู้นำชุมชน

3.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.3 กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดโรงเกลือ

3.4 กลุ่มบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยบุคคลทั่วไปที่มารับบริการธุรกิจท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ใช้แรงงานขนย้ายสินค้าในตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดการศึกษาวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และเขียนรายงานการวิจัยระหว่างปีพ.ศ. 2553-2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาดลาดโรงเกลือ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์จากการศึกษาดังนี้

1. ทำให้เกิดความเข้าใจ ถึงการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการเปลี่ยนของตลาดโรงเกลือ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาตลาดโรงเกลือ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต
3. ทำให้ต้องค้ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาตลาดโรงเกลือ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี